

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Факультет історії та права
Кафедра всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

«28» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ**

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність: 032 «Історія та археологія»

Освітньо-наукова програма: 032 «Історія та археологія»

Форма навчання: денна

2020–2021 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологічні проблеми історичної науки» розроблена на основі освітньо-наукової програми: 032 «Історія та археологія» навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня третій (освітньо-науковий) за спеціальністю 032 «Історія та археологія»

Розробник Пономаренко Людмила Василівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії України та всесвітньої історії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Протокол від « 28 » серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри

Бабак О.І.

Робоча програма навчальної дисципліни «Державотворчі та самоврядні процеси в історії людства» для студентів спеціальності 032 «Історія та археологія» за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти. ЦДПУ імені В. Винниченка, 2020. 12 с.

© Пономаренко Л. В., 2020 рік

© ЦДПУ імені В. Винниченка, 2021 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	Спеціальність: 032 «Історія та археологія»	Рік підготовки	
		2-й	
Семестр			
3-й			
Лекції			
16 год.			
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-наукова програма: 032 «Історія та археологія»	Семінарські	
		12 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 4 год.	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Самостійна робота	
		62 год.	
		Вид контролю:	
		Екзамен	

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Методологічні проблеми історичної науки» є вивчення постмодерністських теорій та базових принципів сучасного історіописання, засвоєння теоретико-методологічного дискурсу всесвітньої історії та історії України.

Основні завдання дисципліни: набуття компетенцій придатних для здійснення наукового аналізу змістовного наповнення та інтерпретацій концепцій і сучасних методологій, методів наукового дослідження у новочасній історичній науці; формування умінь та навичок роботи з історіографічними джерелами (оригінали праць вітчизняних та зарубіжних вчених); набуття знань та навичок критичного осмислення теоретичного багажу у новочасній історичній науці, використання їх у власному дослідженні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати теоретичні, методологічні, дослідницькі та практично орієнтовані завдання і проблеми в галузі державного управління й місцевого самоврядування; дослідження форм, методів, принципів організації влади на центральному, регіональному, місцевому рівні у різних країнах в історичній послідовності.

Загальні компетентності. ЗК 1. Здатність до критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досліджень, генерування нових ідей під час вирішення дослідницьких і практичних завдань, комплексних та інноваційних проблем.

ЗК 2. Готовність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземними мовами в усній і письмовій формі.

ЗК 3. Здатність створення та інтерпретації нових знань через наукове дослідження або інші передові вчення такої якості, що відповідають вимогам національного та міжнародного рівнів, до діяльності в інтернаціональних дослідницьких групах.

ЗК 4. Здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування нових ідей (креативність) під час вирішення дослідницьких і практичних завдань, в тому числі і в міждисциплінарних галузях.

ЗК 5. Готовність дотримуватись етичних норм у професійній діяльності.

ЗК 6. Здатність до самоорганізації, планування й розв'язання задач власного професійного й особистого зростання.

ЗК 7. Здатність працювати автономно.

ЗК 8. Здатність знаходити, обробляти та критично аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК 9. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 10. Здатність до фахового спілкування з непрофесіоналом у галузі.

ЗК 11. Здатність до розроблення та управління проектами.

ЗК 12. Здатність адаптуватися та діяти в нових ситуаціях і впоратися з тиском.

1.2. Фахові компетентності. ФК 1. Володіти найбільш передовими, концептуальними та методологічними знаннями за спеціальністю 032 «Історія та археологія», уміння застосовувати їх у власних дослідженнях.

ФК 2. Готовність до міждисциплінарних досліджень та залучення методик інших наук.

ФК 3. Здатність застосовувати уміння критичного аналізу, оцінки і прогнозування нових та складних ситуацій.

ФК 4. Здатність розробляти та реалізовувати власні науково-дослідні проекти, які дозволяють розв'язувати значущі наукові, соціальні, культурні, етичні проблеми і дають можливість переосмислити і створити нове знання.

ФК 5. Здатність до комунікації з широкою науковою спільнотою та громадськістю у своїй та суміжних галузях наукової та професійної діяльності.

ФК 6. Здатність ініціювати наукові проекти у галузі історичної науки та у професійній сфері діяльності, проявляти лідерство та автономність на всіх етапах їх реалізації.

ФК 7. Здатність визначати ступінь об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, встановлювати та оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації.

ФК 8. Здатність дотримуватись етичних і моральних норм, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

ФК 9. Готовність до професійної діяльності, з урахуванням особливостей фаху історика та актуальних проблем сучасної гуманітаристики.

ФК 10. Здатність до популяризації науково-історичного знання.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Здатність до пошуку, аналізу та самостійної класифікації сукупності джерел, достатньої для реалізації дисертаційного дослідження.

ПРН 2. Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології в процесі пошуку, локалізації, збирання, опрацювання та аналізу історичних та історіографічних джерел.

ПРН 3. Уміння оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії й методології науки і застосовувати їх у власних дослідженнях та/або під час науково-педагогічної діяльності.

ПРН 4. Обізнаність та здатність переосмислювати концепції, наявні у фаховому методологічному та історіографічному дискурсі; готовність удосконалювати існуючі в межах області дослідження знання.

ПРН 5. Уміння оцінювати ступінь висвітлення основних аспектів наукової проблеми та обґрунтовувати потребу її подальшої розробки.

ПРН 6. Готовність застосовувати основні наукові підходи і методи науково-дослідної діяльності; методи критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досягнень під час розв'язання дослідницьких і практичних завдань, у тому числі й у міждисциплінарних галузях.

ПРН 8. Здатність проектувати та переконливо представляти групі фахівців проект науково-дослідної роботи для вирішення важливої проблеми в галузі.

ПРН 9. Здатність дотримуватись етики наукових досліджень та принципів академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

ПРН 10. Здатність презентувати результати дослідження у фаховому середовищі (конференції, круглі столи, наукові семінари) та широкому загалу (презентації, науково-популярні заходи та публікації).

ПРН 11. Здатність завершити оригінальне наукове дослідження у вигляді дисертаційної роботи, заснованої на критичному аналізі джерел і синтезі наукових ідей та нових знань, і забезпеченій необхідним науковим апаратом.

ПРН 13. Здатність інтегрувати власні науково-дослідні напрацювання до навчально-методичної роботи.

ПРН 15. Здатність висвітлювати історичні проблеми у формі, доступній для широкої аудиторії різного віку та фаху. Публікувати наукові та науково-популярні тексти у фахових виданнях, ЗМІ, інформаційних ресурсах та ін.

ПРН 16. Уміння користуватися нормативно-правовими і програмно-методичними документами, що визначають роботу в науковій установі та закладі освіти; визначати мету інноваційної діяльності, обґрунтувати необхідні внесення змін і готовність впроваджувати інноваційні прийоми у науково чи навчально-методичну роботу.

ПРН 17. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення упродовж життя, відповідальність за навчання інших.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Нові підходи до історіописання у сучасній світовій історичній науці.

«Нова історія». Витоки альтернативної історії. Джеймс Гарвей Робінсон, Люсьєн Февр, Марк Блок, Льюїс Нам'єр, Карл Лампрехт, Фернан Бродель. Нові напрямки досліджень економічної, політичної, культурної історії XIX століття. Проблема джерел і методів. Кількісні методи, статистика, усні і матеріальні носії інформації. Психоісторія. Нова історія і практична людська діяльність. Жіноча історія. Заморська історія. Мікроісторія. Усна історія. Історія читання Візуальна історія. Історія політичної думки. Історія тіла. Історія довкілля. Історія емоцій. Публічна історія.

Тема 2. Сучасні напрямки досліджень історії України.

Незалежність України і відновлення української історичної пам'яті. Створення нових академічних установ, закладів вищої освіти, реорганізація радянських наукових осередків. Кадрове питання, Нова підготовка істориків. Основні теми дослідження історії України 90-х років: «Коротке XX століття», «Ранньомодерний період «козаччини» - як реакція на попередні радянські заборони. Історія «за Грушевським». Інтерпретація історії України як «цивілізаційного» пограниччя. Дискусії щодо методології і методів дослідження історії України. Н. Яковенко. Співіснування радянського, нового національного та найновішого способу писання історії. Проблеми і перспективи досліджень із всесвітньої історії. Цивілізаційна модель світової історії. Проблема реалізації постмодерних методологічних підходів. Переважання суспільно-політичних та соціально-економічних тем дослідження. Перспектива у дослідженнях культурної, інтелектуальної історії, історії ідей, рухів, мікроісторії.

Тема 3. Жіноча історія як напрямок історичних досліджень.

Витоки жіночої історії 70-80 рр. ХХ ст. Герда Лернер «Нові підходи до вивчення жінок в американській історії» (1969 р.). Жорж Дюбі, Мішель Перро «Історія жінок на Заході» у 5-ти томах. Нові об'єкти досліджень: материнство, аборти, праця, приватне і повсякденне життя, сімейні відносини, напрямки фемінізму, міграції, колоніальні відносини. Крістіна Форє. «Політична та історична енциклопедія жінок» (1997 р.). Ізабель Моран «Жіноча історія Іспанії та Латинської Америки» (4 томи). Нові підходи у дослідженнях. Поняття «гендер». Гендерна історія — соціальна історія стосунків між статями чи культурна історія (яким чином будується культурне знання про різницю між статями). Історія маскулінності. Перегляд історичних подій та феноменів з точки зору статі. Інтерсекціональність (перетин) владних відносин. Відгалуження жіночої історіографії: тісний зв'язок між приватним і публічним, гендерні суперечності в історії, дослідження індивідуальних життєвих шляхів (біографії). Наука і техніка: продукування жіночого і чоловічого. Міграція та натуралізація. Гендер і сексуальність. Війни і сексуальне насильство.

Проблема джерельної бази. Відсутність інформації у традиційних джерелах. Проблема андроцентризму історичних наук – чоловік як точка відліку та мірило культурних цінностей і норм. «Невидимість» жінок в історії. Методи дослідження жіночої історії. Стан дослідження жіночої/гендерної історії в Україні. О.Кісь.

Тема 4. Історія емоцій у сучасній гуманітарній науці.

Традиційна історична наука і емоційні стани. Античні витоки дослідження емоцій. Аристотель. Фукидід. Історіографія ХІХ століття. Ж.Мішле, М. Блок. «Гідравлічна концепція». Н. Еліаса. Й. Гейзінга «Осінь середньовіччя». Л. Февр «Чуттєвість і історія». Дослідження Пітера і Керол Стернс. Емоціонологія. Барбара Розенвайн. Ян Плампер про три етапи становлення історії емоцій.

Методологія і методика вивчення предмету. Особливі техніки дослідження історії емоцій. Емоційні спільноти. Емотиви та емоційні режими. Емоційні практики. Цілі та ключові підходи історичних досліджень в контексті емоцій. Емоції на тлі епох. Емоції і політика.

Тема 5. Культурна антропологія на початку ХХІ століття.

Культурна антропологія та її синоніми у західноєвропейській науці. Витоки культурної антропології. Античні концепції. Демокрит. Лукрецій Кар. Гіппократ. Публій Корнелій Тацит. Становлення та визначення напрямку досліджень у ХІХ ст. Франц Боас. Броніслав Малиновський. Джеймс Фрейзер. Едвард Тайлер. Сучасність як предмет антропології. Основні течії. Марк Оже. Антропологія сучасності і пост-сучасності, «нічийні простори». Міжкультурна комунікація. Культурне споживання. Розваги. Медіа і сучасні комунікації. Джек Гуді. Антропологія сім'ї, сексу, харчування. Американська школа культурної антропології. Г. Баррі. М.Бекон. Д. Стюард. Сучасні напрямки: урбаністичний, економічний, політичний, психологічний, прикладна антропологія, антропологія релігії, етноісторія. Культурна антропологія як предмет дослідження в Україні.

Тема 6. Історія тіла: методологічний та методичний аспект дослідження.

Грецька філософія про розум і тіло. Іудейсько-християнська спадщина про тіло. Епоха Просвітництва. Анатомія тіла як медичний і суспільний аспект. Гуморалізм. Період Нової історії. «Анатування» як літературний і філософський жанр. Д. Донн. В. Гарвей. Тіло як джерело для вивчення суспільних та історичних процесів. М. Дженнер.

Методологія і методи. Нове прочитання історичної інформації. Реєстри хрещення і поховання. Медична статистика лікарень. Фотографічний матеріал. Тіло як відображення становища людини в різні історичні епохи. Р. Сеннет «Плоть і каміння: тіло і місто у західній цивілізації». Форми тіла. Тіло і гендер.

Тема 7. Історична пам'ять та місця пам'яті.

Поняття: колективна пам'ять, історична пам'ять. Концепція Моріса Альббакса (Хальббакса) про колективну пам'ять як запоруку ідентичності суспільства. «Соціальні рамки пам'яті». Ян Ассман. Культурна пам'ять. Канонізація пам'яті, її сакральність. Архетипи пам'яті. П'єр Нора. «Місце пам'яті». Виміри «місць пам'яті»: матеріальний, символічний, функціональний. «Місця пам'яті» як демократизація історії. Особистісний, локальний, регіональний, загальнонаціональний та міждержавний рівні пам'яті. Реалізація концепції П.Нора в Україні.

Тема 8. Нові теоретико-методологічні підходи у сучасній польській історичній науці.

Завершення у 90-х роках періоду «офіційної історіографії». Включення у процес європейських досліджень. Застосування нових методик мікроісторії, історії ментальностей. Зосередження уваги на дослідженні східних регіонів Польщі та історії Центрально- Східної Європи в цілому. В. Вжосек. «Історія-Культура-Метафора», «Про історичне мислення». Історія на перетині науки і мистецтва. Культурне приписування. Історична метафора. Історіографічна метафора. Аспекти історичного мислення: культурний, метафоричний, оказіальний. Проблема класичної і некласичної історії науки. Джерела в дослідженнях новітньої історії.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усь ого	у тому числі			усь ого	у тому числі		
		л	п	СР С		л	п	СР С
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тема 1. Предмет, зміст і завдання навчальної дисципліни. Аналіз основних джерел навчальної дисципліни.		2		8				
Тема 2. Нові підходи історіописання у світовій та українській історичній науці.		2	2	8				
Тема 3. Жіноча історія як напрямок історичних досліджень.		2	2	8				
Тема 4. Історія емоцій у сучасній гуманітарній науці.		2	2	8				
Тема 5. Культурна антропологія на початку ХХІ століття.		2	2	8				
Тема 6. Історія тіла: методологічний та методичний аспект дослідження.		2	2	8				
Тема 7. Історична пам'ять та місця пам'яті.		2		8				

Тема 8. Теоретико-методологічні підходи у сучасній польській історичній науці.		2	2	8				
Усього годин	90	16	12	64				

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, зміст і завдання, аналіз джерел навчальної дисципліни.	2
2	Методологічний дискурс сучасної історичної науки.	2
3	Основи теорії гендеру в історичній науці.	2
4	Історія емоцій: методи дослідження емоційних груп.	2
5	Соціокультурна антропологія: поля предметних досліджень.	1
6	Тілесність і образ тіла в античній культурі.	2
7	Усна історія.	2
8	Історія вивчення кордонів і пограниччя.	2
9	Теоретико – методологічні аспекти історичного дослідження у польській історіографії.	2
	Разом	16

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Жіноча історія у світлі наукових досліджень.	2
2	Проблеми дослідження історії емоцій та емоційних спільнот.	2
3	Соціокультурний підхід в соціальній історії.	2
4	Метод усної історії та усноісторичні дослідження.	2
5	Історія вивчення кордонів і пограниччя.	2
6	Історія України в світовій історії.	2
	Разом	12

4.3. Орієнтовна тематика рефератів

(Індивідуальних навчально-дослідних завдань)

1. Особистісний, локальний, регіональний, загальнонаціональний рівні пам'яті:
  - а) для глибокого аналізу історичних процесів в Україні;
  - б) для ідентифікації українців;
  - в) для туристичної привабливості.
2. Жіноча історія в період античності, епохи середньовіччя, нового та новітнього часу: дослідження при відсутності традиційних джерел.
3. Історія емоцій: теорія і практика:
  - а) якими способами політичні режими (системи) використовують емоції своїх підданих і громадян;

б) масові емоції у соціальних комунікаціях.

в) “емоційні притулки” та “емоційні сховища” українців під час російсько-української війни.

4. П'єр Нора. «Історія як захист від політики: реалії і перспективи у сучасному світі».

5. Історія України в «історії тіла» українців: як антропометричні, антропоскопічні, фізіометричні показники населення України допомагають у дослідженні окремих періодів історії.

6. Культурна антропология: етапи становлення і розвитку в європейській, американській, українській науці.

4.4. Методи навчання

Основні форми освітнього процесу при вивченні дисципліни «Державотворчі та самоврядні процеси в історії людства»:

1. Навчальні (аудиторні заняття): лекції, семінарські заняття.
2. Самостійна робота студентів (підготовка матеріалів до семінарських занять).
3. Індивідуальна робота студентів: пошук історичної інформації в бібліотеці, мережі Інтернет, виконання індивідуального навчально-дослідного завдання).
4. Робота в науковій бібліотеці ЦДПУ імені В. Винниченка, обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Д.І. Чижевського, мережі Інтернет.
5. Контрольні заходи (виконання тестових та розгорнутих (творчих) завдань за темами курсу).

Види навчальної роботи студентів:

- Лекція з використанням структурно-логічних схем, текстів джерел, наочних матеріалів, презентацій
- Семінарське заняття
- Реферування теми.
- Консультація
- Залік

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні **методи навчання:**

За типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; дослідницький; відповідно до логіки пізнання: аналітичний; індуктивний; дедуктивний; системний, порівняльний.

За основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка;

За системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль.

За джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – демонстрація, ілюстрація, проектування, комп'ютерна підтримка навчального процесу.

За рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного викладання, інтерактивні методи навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, опрацювання дискусійних питань тощо).

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу за кредитно-трансферною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю та іспиту за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання.

Контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності й системності, всебічності та професійної спрямованості

контролю. Будуть широко використані такі методи усного, письмового контролю, які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців-істориків до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, тестовому контролю: опитування, тестування, самостійні роботи, дискусії, самооцінювання, оцінювання за ІНДЗ та ін.

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажанням підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання, усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем, підготовка тез, конспектів навчальних, наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях;
- активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

1. *Усні відповіді:* повнота розкриття питання; логіка викладання, цілісність, системність відповіді, культура мови; самостійність суджень студента і творчість мислення, його теоретичний рівень; емоційність та переконаність; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

2. *Виконання письмових завдань:* повнота розкриття питання; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ із питань певної теми модуля на *семінарському занятті* – 5 балів:

5 балів ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить посилання на літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

4 бали ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

3 бали ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.

2 бали одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

1 бал одержує студент, який має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі правові документи.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль **0** балів. Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а, отже, не мав *поточних оцінок*, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може

відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

До 10 балів студент може отримати за виконані завдання самостійної роботи з теми, з урахуванням їхньої якості та повноти розкриття питань.

Модульна контрольна робота, оцінюється в **20 балів** (чотири творчі запитання по п'ять балів кожний).

Підсумковий (семестровий) контроль із дисципліни «Теорія та практика історичної науки» є залік. Він проводиться відповідно до графіку навчального процесу. Підсумкова кількість балів із дисципліни (максимум **100 балів**) визначається як сума балів:

- СЗ – семінарських занять (**30 балів**),
- СР – самостійної роботи (**16 балів**),
- ІНДЗ (**14 балів**),
- Іспиту (**40 балів**).

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Семінарські заняття (СЗ)						Самостійна робота (теми)								ІНДЗ	Іспит
СЗ 1	СЗ 2	СЗ 3	СЗ 4	СЗ 5	СЗ 6	Т 1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	14	40
5	5	5	5	5	5	2	2	2	2	2	2	2	2		

1–6 – порядкові номери семінарських занять, за кожне заняття виставляється **5 балів**;

Теми С/Р – кожна тема самостійної роботи оцінюється у **2 бали**.

ІНДЗ оцінюється у **14 балів**.

Іспит оцінюється у **40 балів**

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

1. Ассман А. Простори спогаду. Форми трансформації культурної пам'яті / пер. з нім. К. Дмитренко, Л. Доронічева, О. Юдін. Київ, 2012.
2. Дементьев И.О. « Последний крик моды»: достижения и перспективы истории эмоций в новейшей западной историографии // Историческая психология государственного управления. Саратов, 2014. Вып. 1. С.111-119.
3. История женщин на Западе: В 5 т./ Под общ. ред. Ж.Дюби, М. Перро; пер. с англ. С-Петербург, 2005 — 2018.
4. Керолайн Кріадо Перес . Невидимі жінки. Як вижити у світі, де навіть цифри брешуть на користь чоловіків / пер. з англ. І. Гнатковської. Харків, 2021.
5. Кісь О.Р. Жіноча історія як напрямок історичних досліджень: становлення феміністської методології // Укр. іст. Журн. 2012. №2. С. 159 -172.
6. Маркус Д. О соціокультурної антропології США, її проблемах і перспективах / пер. А.Л.Елфимов // Етнографічне Обозрение. 2005. №2.
7. Методологічні проблеми культурної антропології та етнокультурології: Зб. наук. Праць / Б.А.Головка та інш. Київ, 2011.
8. Нові підходи до історіописання. За ред. Пітера Берка / пер. з англ. Тетяни та Андрія Портнових. Київ, 2010.
9. П'єр Нора. Теперішнє, нація, пам'ять / пер. з франц. Андрій Репа. Київ, 2014.
10. Российская империя чувств: Подходы к культурной истории эмоций. Сб. статей / Под ред. Яна Плампера, Шаммы Шахадат и Марка Эли. Москва, 2010.

5.3. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України - www.rada.kiev.ua
2. Кабінет Міністрів України - www.kmu.gov.ua
3. Міжнародний центр перспективних досліджень (питання структури й організації державного управління) - <http://www.icps.kiev.ua/ukr/activity.html>
4. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського (публікації з питань структури й організації державного управління) - www.nbu.gov.ua

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).